

OSASUNGAYA

(BAKARIZKETA)

Iruditegiak aurkestatzen du elkar echeko gela nagusiya, bear diran tresna guztiyakin ego kiro antolatua. Mai gañetik liburu bat arturik irakurtzen du Anthon-ek aulki eder batean esherita.

(Irakurriyaz) ¿Zer da edari patarkiya? Umanearen ondamera. Aski da: aski da; ez det aurrera jarrritu nai. ¿Zenbat, eta zenbatek edari patarkiyen bidez ondatzen du bere burua? Lengo egun batean izandu nitzan nere adiskide bat ikustamentzen, zeña daguen chit gaišo, eta egin niyozkan galdeeran bidez, eta bere erantzueraz, igarri niyon zer gaitzen mendean zeguen, eta zertatik zan bere jatorriya.

Ori antzeko begi ayek uka eziñekuak ziran; nere orduko iritziya utsegite gabia nola zan, bereala esan niyon mingañaren toteltasun gabe, zu gibeletik zaude chit gaišo, eta urte askuan bizi nai badezu, eman bear dirazu itza edari patarkiyak utziko dituzula.

Arrazoi au aditu ondoren esan ziran, eziñ emango zirala itzik, edaririk edan gabe egongo zanik, zergatikan zan bere iritiz beste alderakua.

Orduan erantzu niyon, ez bazuben uzten edari patarkiyagan zeukan arreta izugarri ura, lasterkatuko zubela eriotza, bañan nik esaten niyona egitera jartzen bazan osasunduko nubela.

Gizagajuak zeukan gibela, bere lekutik irtena, eta eztietao errezu-miñ izugarriya, jakiña daguen bezela berriz, auldade aundiyaren mendean ¿nola ez bada, baldiñ bazeguen goitik eta beetik lertu bearrean artzen zuben guztiya botiaz? Orla bere burua estuasun oyetan ikusi arren ere, etziyon zorigaištozko ardo edatiari utzi nai izandu.

¡Agizagajua! Nik nai zinduzket sendatu, bañan, zedorrek laguntzen ez badirazu, nere sayo aldi guztiyak alferrikakua dira, esan niyon; eta alaz guztiyaz ere etzuben nere esanetara jarri nai izandu.

¿Zer ote da buru gogorra izatia?

(Ichedon) ¡Amaika; aserrezko kalte aundiyak ekartzen dituen edari patarkiya!; Au da, au, echadietan senar emazte arteko borrokagai ikaragarriya! Onek eramaten gaitu arlotesunezko bidera; eta onek, gais-teche eriozkiñen artera, eta onek, eroche bildurgariyetara. Askori aditzen zayena da, ordaindu ezin litekiena dala edari patarkiya beste batez; bada arrazoi au da guztiz ondeki gabea, zergatik sendakiñen agintepeko gauzak gai ontan egin dituzten guztiyak osasundu diran.

(Ichedon) ¿Zerekin ordaindu litezte edari patarki oriyek? ¿Zerekin ordainduko dira? Bei ederraren errapeko esne koipatsuarekin. Onek illtzen du egarririk aundiya, bañan edari patarkiyak, zenbat eta ge-yago edaten dan, orduan ta egarri aundigua ematen du, zeren bat, beragan sebatu rik menderatzen duben.

Gai ederra mendi urrutiyetan bizi diran artzaiyetan arkitzen degu, esnearen ontasun osasuntsuak zenbaterañokuak diran jakiteko.

Ageri agiriyan dago aben erriratzea nekes-etik nekes-era izaten dala, zeren bizi diran chit urruti edari patarkiyak diran tokiyetatik, bañan alaz guztiyaz ere ikusten dira sendotasunez berdin gabeko osasuntsu kementsuak.

¿Nolatan dira bada, edari patarkirik edan gabe orren osasuntsuak? ¿Nolatan izango dira? Esnea, ura, baba-zarra eta ardi gazta, jan eta edanik.

(Ichedon) Langille asko badira esaten dutenak, lanean gogotik ari danak ez lezakiela iraupen aundirik izan ardorik gabe. ¿Zergatik ez? ¿Artzayak ez aldira bada batere beartzen beren eginkisunetan? ¿Eta, abetatik zenbat illtzen dira biriketatik gaisoturik? Guchi, chit guchi, edo iñor ez. Denak, denak iriñten dira adinean guztiz aurrera, edari patarkiyaz beñere oroitu gabe. ¡O, esnea, esnea!...

Zu zera osasunan
zaitzalle ernea
barrungo ezekai on
atsegiñ nerea;
zuk desegiten dezu
gaisuen nekea,
zeralako patarki
guztiyen ukea,
beyaren errapetik
zatozen esnea.

Bai, bai: zuri zor aundiyak dizkitzu gaur umane guztiyak, zu zera ezte errezumindu guztiyen ezekai maitagarriya; zu, barrungo erapeko minchoen osasun garriya (da esatia); zerala, edari patarkiyak pištutzen duben suaren indar kentzallea.

(Ichedon) ¿Zer egin otedu onezkero nere adiškide gaišo zeguen ark? Bart arratsian esan ziraten illtzen zeguela eta onezkero illa izango da. ¡A gizagajua! nik esan niyona egin izan bazuben, oraindik aurrerago ere biziko zan, bañan nola bazeukan osoro mendian artua edari patarki orrek, bere burua illtzera erakarri arte ez diyo utzi beragan zeukan arreta zikiñ orri.

(Ichedon) Beretzat bakarrik izan bazan bere eriotzaren bidezko kaltegintza, etzan izango aiñ mingarriya, bañan or utzi du guztiz negarti emaztea, bost aur chikirekin ezere arrimo gabe.

¡Orra, orra edari patarkiyen aurrerakisunak! ¿Noratu liteke orain alargun negartitu gaišo ori? ¡Lanera joateko ere aiñ dago katibu! ¿Eta eskera irtetzen bada? Egiyetako beartsuentzat emana daguen legezko zigorra, arkituko du edozer lekutan jipoatze gogor bat artu dezan limosnaren ordañetan.

Ea bada nekazariyak; zuen gaiñ dago kaletarren osasunan iraupen guztiya, eta zuen esku gure zañetan dabillen odolaren aberastasuna. Baserriyetan ugaritzen badituzute beyak, ezker aundiyen jabe izango zerate umanearen aldetik. Eta oraiñ... deadar bat datorkit biyotzaren zakon, zakonetik; baldiñ birikaspoak laguntzen badirate, oju egingo det berak ematen diraten indar guztiyakin...

Umanearen mesederako, ugari bedi... Esnea.

JUAN IGNACIO URANGA.

